

ΧΑΡΟΥΚΙ ΜΟΥΡΑΚΑΜΙ

ΝΟΤΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ, ΔΥΤΙΚΑ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Νότια των συνόρων, δυτικά του ήλιου**
ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Kokkyo no minami, taiyo no nishi
ΤΙΤΛΟΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ: South of the Border, West of the Sun
Από τις Εκδόσεις Vintage International, Νέα Υόρκη 2000
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Haruki Murakami
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Βασίλης Κιμούλης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Δέσποινα Γιανναρούδη
ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Βίκυ Αυδή
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Σπυριδούλα Βονίτση

© Harukimurakami Archival Labyrinth, 1992
Originally published by Kodansha Ltd.
© Εικονογράφησης εξωφύλλου: Noma Bar
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2024

Πρώτη έκδοση: Εκδόσεις Ωκεανίδα, 2010
Δεύτερη έκδοση σε νέα μετάφραση: Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, Οκτώβριος 2024

ISBN 978-618-01-5837-3

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτί.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.	PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
<i>Από το 1979</i>	<i>Publishers since 1979</i>
Έδρα:	Head Office:
Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση	121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο:	Bookstore:
Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα	13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800	Tel.: 2102804800

e-mail: info@psychogios.gr
psychogios.gr

ΧΑΡΟΥΚΙ ΜΟΥΡΑΚΑΜΙ

ΝΟΤΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ,
ΔΥΤΙΚΑ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Μετάφραση από τα αγγλικά: Βασίλης Κιμούλης

Γεννήθηκα στις 4 Ιανουαρίου του 1951. Την πρώτη εβδομάδα του πρώτου μήνα του πρώτου χρόνου του δεύτερου μισού του εικοστού αιώνα. Γεγονός αξιομνημόνευτο, φαντάζομαι, γι' αυτό οι γονείς μου με βάφτισαν Χατζίμε – «ξεκίνημα» στα γιαπωνέζικα. Πέραν αυτού, ήταν μια εκατό τοις εκατό συννητισμένη γέννα. Ο πατέρας μου εργαζόταν σ' ένα μεγάλο χρηματιστηριακό γραφείο, η μητέρα μου ήταν μια τυπική νοικοκυρά. Κατά τη διάρκεια του πολέμου ο πατέρας μου, φοιτητής τότε, επιστρατεύτηκε και στάλθηκε να πολεμήσει στη Σιγκαπούρη. Μετά τη συνθηκολόγηση πέρασε λίγο καιρός σ' ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης. Το σπίτι της μητέρας μου ισοπεδώθηκε σ' έναν βομβαρδισμό την τελευταία χρονιά του πολέμου. Η γενιά τους υπέφερε περισσότερο απ' όλες στον μεγάλο πόλεμο.

Όταν γεννήθηκα ωστόσο, τίποτα δε μαρτυρούσε ότι είχε γίνει πόλεμος. Ούτε καμένα ερείπια έβλεπες πια ούτε στρατό κατοχής. Ζούσαμε σε μια ήσυχη μικρή πόλη, στο σπίτι που μας

παρείχε η εταιρεία του πατέρα μου. Το σπίτι ήταν προπολεμικό, κάπως γερασμένο αλλά αρκετά ευρύχωρο. Ο κήπος είχε πεύκα, ακόμα και μια μικρή λιμνούλα και μερικά πέτρινα φανάρια.

Η πόλη όπου μεγάλωσα έμοιαζε με τυπικό μεσοαστικό προάστιο. Όλοι οι φίλοι μου στο σχολείο ζούσαν σε περιποιημένα σπιτάκια σαν κουτάκια στη σειρά. Μερικά ίσως ήταν λίγο μεγαλύτερα από το δικό μου, όλα όμως είχαν πανομοιότυπες εισόδους και πεύκα στους κήπους. Οι δουλειές. Οι πατεράδες των φίλων μου εργάζονταν σε εταιρείες ή ασκούσαν κάποιοι είδους ελεύθερο επάγγελμα. Σχεδόν καμία από τις μητέρες δε δούλευε. Και σχεδόν όλοι είχαν γάτα ή σκύλο. Κανείς απ' όσους γνώριζα δε ζούσε σε διαμέρισμα. Αργότερα μετακόμισα σε κάποια άλλη περιοχή της πόλης, αλλά ήταν σχεδόν ολόιδια. Μέχρι που πήγα να σπουδάσω στο Τόκιο πίστευα πως όλοι οι άνθρωποι του κόσμου ζουν με την οικογένειά τους σε μονοκατοικία με κήπο, έχουν κατοικίδιο και πηγαиноέρχονται κοστουμαρισμένοι στη δουλειά τους με τρένο ή λεωφορείο. Δεν μπορούσα με τίποτα να φανταστώ έναν διαφορετικό τρόπο ζωής.

Στον κόσμο όπου μεγάλωσα μια τυπική οικογένεια είχε δύο ή τρία παιδιά. Οι φίλοι μου όταν ήμουν μικρός ανήκαν όλοι σε τέτοιες στερεοτυπικές οικογένειες. Αν όχι δύο παιδιά στην οικογένεια, τότε τρία· αν όχι τρία, τότε δύο. Σπάνια συναντούσες οικογένειες με έξι ή επτά παιδιά, όμως ακόμα πιο ασυνήθιστες ήταν οι οικογένειες με ένα παιδί.

Εγώ έτυχε να ανήκω σε μια από τις ασυνήθιστες, αφού ήμουν μοναχοπαιδί. Και αυτό μου δημιουργούσε σύμπλεγμα κατωτερότητας, σαν να συνέβαινε κάτι παράξενο μ' εμένα, αφού μου έλειπε ότι όλοι οι άλλοι είχαν και θεωρούσαν δεδομένο.

Σιχαινόμουν τον όρο *μοναχοπαιδί*. Κάθε φορά που τον άκουγα, ένιωθα σαν να απουσίαζε κάτι – σαν να μην ήμουν ολόκληρος άνθρωπος. Η έκφραση *μοναχοπαιδί* στεκόταν

μπροστά μου κουνώντας μου το δάχτυλο επικριτικά. «Κάτι σου λείπει, φιλαράκο», μου έλεγε.

Στον κόσμο όπου ζούσα ήταν κοινώς αποδεκτό πως τα μοναχοπαίδια είναι κακομαθημένα, αδύναμα κι εγωκεντρικά. Θεωρούνταν δεδομένο, όπως το γεγονός ότι το βαρόμετρο πέφτει όσο ψηλότερα ανεβαίνεις ή ότι η αγελάδα δίνει γάλα. Γι' αυτό μισούσα το να με ρωτάνε πόσα αδέρφια έχω. Μόλις άκουγαν ότι δεν έχω κανένα, αυτομάτως σκέφτονταν: *Μοναχοπαίδι, ε; Κακομαθημένο, αδύναμο κι εγωκεντρικό, βάζω στοίχημα*. Αυτού του είδους η αντανάκλαστική αντίδραση με κατέθλιβε, με πλήγωνε. Αλλά περισσότερο με κατέθλιβε και με πλήγωνε κάτι άλλο: πως όλα όσα πίστευαν για μένα ήταν αλήθεια. *Πράγματι* ήμουν κακομαθημένος, αδύναμος κι εγωκεντρικός.

Στα έξι χρόνια του δημοτικού γνώρισα μόνο άλλο ένα μοναχοπαίδι. Γι' αυτό τη θυμάμαι (ναι, ήταν κορίτσι) πεντακάθαρα. Τη γνώρισα καλά και συζητούσαμε μαζί τα πάντα. Καταλαβαίναμε ο ένας τον άλλο. Θα μπορούσε κανείς να πει ακόμα και πως την είχα ερωτευτεί.

Το όνομά της ήταν Σιμαμότο. Λίγο καιρό μετά τη γέννησή της έπαθε πολιομυελίτιδα, γι' αυτό έσερνε το αριστερό της πόδι. Επιπλέον, ήρθε στο σχολείο μας στο τέλος της πέμπτης τάξης. Σε σύγκριση μ' εμένα τότε, είχε να σηκώσει ένα σωρό ψυχολογικά βάρη. Αυτά τα βάρη όμως την είχαν κάνει ένα μοναχοπαίδι με τρομερή αυτοκυριαρχία, πιο δυνατό απ' όσο θα μπορούσα να γίνω ποτέ εγώ. Ποτέ δεν κλαψούριζε και δεν παραπονιόταν, ποτέ δεν έδειχνε το παραμικρό σημάδι της ενόχλησης που πρέπει να ένιωθε μερικές φορές. Ότι κι αν συνέβαινε, κατάφερνε να χαμογελάει. Στην πραγματικότητα, όσο πιο άσχημη ήταν η κατάσταση τόσο πιο πλατύ γινόταν το χαμόγελό της. Το αγαπούσα το χαμόγελό της. Με καθησύχαζε, μου έδινε θάρρος. *Όλα θα πάνε καλά*, μου έλεγε το χαμόγελό

της. Απλώς κάνε υπομονή, κι όλα στο τέλος θα πάνε καλά. Χρόνια μετά, όποτε τη σκεφτόμουν, πρώτα το χαμόγελό της ερχόταν στο μυαλό μου.

Η Σιμαμότο ήταν πάντα άριστη μαθήτρια και καλή με όλους. Οι άνθρωποι τη σέβονταν. Σε αυτό διαφέραμε, παρόλο που ήμασταν και οι δύο μοναχοπαίδια. Δε σήμαινε, βέβαια, πως όλοι οι συμμαθητές μας τη συμπαθούσαν. Μπορεί να μην την πείραζε ή να μην την κοροΐδευε κανείς, αλλά πέρα από μένα δεν είχε αληθινούς φίλους.

Ίσως παραήταν ψύχραιμη και αυτάρκης. Μερικοί στην τάξη μας πρέπει να τη θεωρούσαν ψυχρή και ψηλομύτα. Εγώ όμως διέκρινα κάτω από την επιφάνεια κάτι άλλο, ζεστό και εύθραστο. Κάτι που μου θύμιζε παιδί που παίζει κρυφτό, ένα παιδί κρυμμένο βαθιά μέσα της, που όμως παρακαλούσε να το ανακαλύψουν.

Επειδή ο πατέρας της μετακινούνταν συχνά εξαιτίας της δουλειάς του, η Σιμαμότο είχε αλλάξει πολλά σχολεία. Δεν μπορώ να θυμηθώ τι έκανε ο πατέρας της. Κάποτε μου είχε εξηγήσει αναλυτικά ποια ήταν η δουλειά του, αλλά, όπως συμβαίνει συνήθως με τα παιδιά, από το ένα αντί μπήκε κι από το άλλο βγήκε. Μου φαίνεται πως είχε να κάνει με κάποια τράπεζα ή με την εφορία ή κάτι τέτοιο. Έμενε σε σπίτι της εταιρείας, αλλά ήταν μεγαλύτερο από το συνηθισμένο, μια δυτικού τύπου κατοικία μ' έναν χαμηλό πέτρινο τοίχο γύρω γύρω. Πάνω από τον τοίχο υψωνόταν ένας αειθαλής θαμνοφράχτης, και μέσα από τα κενά του μπορούσες μόλις να διακρίνεις έναν κήπο με γρασίδι.

Η Σιμαμότο ήταν μεγαλόσωμη, σχεδόν στο ύψος μου, με εντυπωσιακά χαρακτηριστικά. Ήμουν σίγουρος ότι σε μερικά χρόνια θα γινόταν μια κούκλα. Όταν όμως την πρωτογνώρισα, η εξωτερική της εμφάνιση δεν αντανakλούσε ακόμη την εσωτερική ομορφιά της. Υπήρχε κάτι το ασύμμετρο πάνω της,

κι ελάχιστοι της έδιναν σημασία. Ένα μέρος του εαυτού της ήταν ήδη ενήλικο κι ένα άλλο ακόμη παιδικό, κι αυτά τα δύο δε συγχρονίζονταν. Πράγμα που δημιουργούσε ταραχή στους ανθρώπους.

Ίσως επειδή τα σπίτια μας ήταν τόσο κοντά, κυριολεκτικά δυο βήματα το ένα απ' το άλλο, τον πρώτο κιόλας μήνα που ήρθε στο σχολείο μας την έβαλαν να καθίσει δίπλα μου. Την ενημέρωσα για τα βιβλία που θα χρειαζόταν, για τις εξετάσεις που δίνανε κάθε βδομάδα, για την ύλη που είχαμε καλύψει σε κάθε μάθημα, για τα καθήκοντά μας σχετικά με την καθαριότητα και το σερβίρισμα του μεσημεριανού. Η πολιτική του σχολείου μας ήταν όποιο παιδί έμενε πιο κοντά στον καινούργιο μαθητή να τον βοηθάει. Ο δάσκαλός μου μου εξήγησε κατ' ιδίαν ότι περίμενε από μένα να προσέξω ιδιαίτερα τη Σιμαμότο με το κουτσό της πόδι.

Όπως συμβαίνει με όλα τα εντεκάχρονα ή δωδεκάχρονα παιδιά όταν μιλάνε για πρώτη φορά μ' ένα παιδί του αντίθετου φύλου, στην αρχή ήμασταν σφιγμένοι. Όταν όμως ανακαλύψαμε πως ήμασταν και οι δύο μοναχοπαιδιά, χαλαρώσαμε. Ήταν η πρώτη φορά που γνωρίζαμε ένα άλλο μοναχοπαιδί. Και κουβαλούσαμε κι οι δυο πολλά μέσα μας ως μοναχοπαιδιά. Συχνά γυρνούσαμε μαζί στο σπίτι. Περπατούσαμε αργά, εξαιτίας του ποδιού της, την απόσταση του ενός περίπου χιλιομέτρου μέχρι τα σπίτια μας, κουβεντιάζοντας όλων των ειδών τα πράγματα. Όσο περισσότερο μιλούσαμε τόσο συνειδητοποιούσαμε πόσα κοινά είχαμε: την αγάπη μας για τα βιβλία και τη μουσική – για να μην αναφέρω τις γάτες. Και οι δύο δυσκολευόμασταν να εκφράσουμε τα συναισθήματά μας στους άλλους. Και οι δύο είχαμε έναν ολόκληρο κατάλογο από φαγητά που δε μας άρεσε να τρώμε. Κι όταν η κουβέντα πήγαινε στα μαθήματα, δεν είχαμε κανένα πρόβλημα με αυτά που μας άρεσαν· κι αυτά που δε μας άρεσαν τα μισούσαμε

θανάσιμα. Ανάμεσά μας όμως υπήρχε μια μεγάλη διαφορά: η Σιμαμότο φρόντιζε πάντα, πολύ περισσότερο από μένα, να περιβάλλεται από ένα προστατευτικό κέλυφος. Σε αντίθεση μ' εμένα, έκανε προσπάθεια να μελετάει τα μαθήματα που μιλούσε κι έπαιρνε καλούς βαθμούς. Έτρωγε όλα τα γεύματα του σχολείου, ακόμα και τα φαγητά που σιχαινόταν. Με άλλα λόγια, έχτιζε γύρω της ένα αμυντικό τείχος πολύ ψηλότερο απ' αυτό που θα μπορούσα ποτέ να χτίσω εγώ. Ωστόσο πίσω και από το δικό της και από το δικό μου τείχος υπήρχαν περίπου τα ίδια πράγματα.

Σε αντίθεση με ό,τι συνέβαινε όποτε βρισκόμουν με άλλα κορίτσια, με τη Σιμαμότο μπορούσα να είμαι χαλαρός. Μου άρεσε να гуριζώ στο σπίτι μαζί της. Περιπατούσε κουτσαίνοντας ελαφρά. Μερικές φορές στα μισά της διαδρομής κάναμε μια μικρή στάση σε κάποιο παγκάκι, αλλά δε μ' ένοιαζε. Το αντίθετο μάλλον: χαιρόμουν για τον επιπλέον χρόνο που κέρδιζα.

Σύντομα αρχίσαμε να περνάμε πολύ χρόνο μαζί, αλλά δε θυμάμαι να μας πείραζε κανείς γι' αυτό. Τότε δε μου είχε κάνει εντύπωση, αν και τώρα μου φαίνεται παράξενο. Στο κάτω κάτω, είναι συνηθισμένο τα παιδιά σ' αυτή την ηλικία να κοροϊδεύουν όταν ένα αγόρι κι ένα κορίτσι κάνουν στενή παρέα. Μπορεί να οφειλόταν στην προσωπικότητα της Σιμαμότο. Είχε κάτι που ανάγκαζε τους άλλους να μαζεύονται, έναν αέρα που έκανε τους ανθρώπους να σκέφτονται: καλύτερα να μην πετάξω καμιά βλακεία μπροστά σ' αυτό το κορίτσι. Ακόμα και οι δάσκαλοί μας ήταν κάπως τσιτωμένοι όταν είχαν να κάνουν μαζί της. Ίσως αυτό να οφειλόταν στην αναπηρία της. Όπως και να έχει, οι περισσότεροι πίστευαν πως η Σιμαμότο δεν είναι ο τύπος του ανθρώπου που αστειεύεται μαζί του, πράγμα που δε με χάλανε καθόλου.

Την ώρα της γυμναστικής καθόταν παράμερα, κι όταν η τάξη μας πήγαινε για πεζοπορία ή για αναρρίχηση, εκείνη έμε-

νε στο σπίτι. Το ίδιο και το καλοκαίρι που πηγαίναμε κατασκήνωση για μπάνια. Στις ετήσιες γυμναστικές επιδείξεις έδειχνε πράγματι κάπως έξω απ' τα νερά της. Αλλά κατά τ' άλλα είχε μια συνηθισμένη σχολική ζωή. Δεν αναφερόταν σχεδόν ποτέ στο πόδι της – εγώ τουλάχιστον δεν μπορώ να θυμηθώ ούτε μία φορά. Όλες αυτές τις φορές που γυρίζαμε μαζί στο σπίτι από το σχολείο ουδέποτε απολογήθηκε που με καθυστέρούσε, ούτε άφησε ποτέ αυτή τη σκέψη να αναδυθεί στην έκφρασή της. Όμως εγώ καταλάβαινα πως απέφευγε να αναφερθεί στο πόδι της ακριβώς επειδή την ενοχλούσε. Δεν της άρεσε να πηγαίνει συχνά στα σπίτια άλλων παιδιών, αφού θα έπρεπε να βγάλει τα παπούτσια της στην είσοδο. Τα τακούνια της είχαν διαφορετικό ύψος και τα ίδια τα παπούτσια είχαν διαφορετικό σχήμα, κάτι που ήθελε πάση θυσία να κρύψει. Πρέπει να ήταν φτιαγμένα κατά παραγγελία. Μόλις έφτανε στο σπίτι της, το πρώτο πράγμα που έκανε ήταν να πετάξει τα παπούτσια στο ντουλάπι όσο πιο γρήγορα μπορούσε.

Στο σπίτι της Σιμαμότο είχαν ένα ολοκαίνουργιο στερεοφωνικό στο καθιστικό, κι εγώ συνήθιζα να πηγαίνω εκεί για ν' ακούσω μουσική. Ήταν καλό μηχάνημα, αλλά η συλλογή δίσκων του πατέρα της δεν ήταν αντάξιά του. Είχε το πολύ δεκαπέντε δίσκους, κυρίως συλλογές ελαφράς κλασικής μουσικής. Ακούσαμε αυτούς τους δεκαπέντε δίσκους εκατοντάδες φορές, έτσι που ακόμα και σήμερα θυμάμαι τη μουσική, μέχρι και την τελευταία νότα.

Η Σιμαμότο ήταν υπεύθυνη για τους δίσκους. Έβγαζε έναν από τη θήκη του, τον τοποθετούσε προσεκτικά στο πικάπ, χωρίς να αγγίζει τα αυλάκια με τα δάχτυλά της, κι αφού βεβαιωνόταν πως είχε καθαρίσει κάθε ίχνος σκόνης από την κεφαλή μ' ένα μικροσκοπικό βουρτσάκι, χαμήλωνε εξαιρετικά απαλά τη βελόνα πάνω στον δίσκο. Όταν ο δίσκος τελείωνε, τον ψέκαζε μ' ένα ειδικό υγρό και τον σκούπιζε μ' ένα κομμάτι

τσόχα. Τέλος, ξανάβαζε τον δίσκο στη θήκη του και τον τοποθετούσε στη θέση του στο ράφι. Ο πατέρας της της είχε μάθει αυτή τη διαδικασία, κι εκείνη ακολουθούσε τις οδηγίες του με τρομερά σοβαρό ύφος, μισοκλείνοντας τα μάτια και κρατώντας την ανάσα της. Μονάχα όταν ο δίσκος ήταν πάλι ασφαλής στο ράφι γύριζε προς το μέρος μου και μου χάριζε ένα μικρό χαμόγελο. Και κάθε φορά σκεφτόμουν το ίδιο πράγμα: δεν ήταν δίσκος αυτό που έπιανε στα χέρια της, ήταν μια εύθραυστη ψυχή μέσα σ' ένα γυάλινο μπουκάλι.

Στο σπίτι μου δεν είχαμε δίσκους ή πικάπ. Οι γονείς μου δεν έδιναν μεγάλη σημασία στη μουσική. Έτσι, άκουγα πάντα μουσική από ένα μικρό πλαστικό ραδιόφωνο. Το αγαπημένο μου είδος ήταν το ροκ εντ ρολ, πολύ σύντομα ωστόσο άρχισα να απολαμβάνω την κλασική μουσική της Σιμαμότο. Ήταν μουσική από έναν άλλο κόσμο που με γοήτευε, αλλά περισσότερο με γοήτευε το γεγονός ότι *εκείνη* ήταν μέρος αυτού του κόσμου. Μια δυο φορές τη βδομάδα καθόμασταν παρέα στον καναπέ, πίνοντας το τσάι που μας έφτιαχνε η μητέρα της, και περνούσαμε το απόγευμα ακούγοντας ουβερτούρες του Ροσίνι, την *Ποιμενική* του Μπετόβεν και τη σουίτα *Πέερ Γκιντ*. Η μητέρα της χαιρόταν που ήμουν εκεί. Την ευχαριστούσε που η κόρη της είχε κάνει τόσο γρήγορα έναν φίλο στο νέο σχολείο, και φαντάζομαι πως βοηθούσε και το γεγονός ότι ήμουν καλοντυμένος. Ειλικρινά, ποτέ δεν μπόρεσα να χωνέψω τη μητέρα της. Δεν υπήρχε ιδιαίτερος λόγος που ένιωθα έτσι. Ήταν πάντα καλή μαζί μου. Αλλά μπορούσα να διακρίνω μια υποψία εκνευρισμού στη φωνή της, που μου προκαλούσε υπερένταση.

Απ' όλους τους δίσκους του πατέρα της, εκείνος που μου άρεσε περισσότερο ήταν μια ηχογράφηση των κονσέρτων για πιάνο του Λιστ: από ένα κονσέρτο σε κάθε πλευρά. Μου άρεσε για δύο λόγους. Πρώτα απ' όλα, το εξώφυλλο του δίσκου ήταν πανέμορφο. Δεύτερον, κανείς απ' όσους γνώριζα –εκτός

από τη Σιμαμότο, εννοείται— δεν είχε ακούσει ποτέ τα κονσέρτα για πιάνο του Λιστ. Και η ιδέα αυτή μου προκαλούσε έξαψη. Είχα ανακαλύψει έναν κόσμο που κανείς άλλος γύρω μου δε γνώριζε, έναν μυστικό κήπο όπου μονάχα σ' εμένα επιτρεπόταν η είσοδος. Ένιωθα να εξυψώνομαι, να ανεβαίνω στην κλίμακα της ύπαρξης.

Και η ίδια η μουσική ήταν υπέροχη. Αρχικά μου είχε φανεί υπερβολική, προσποιητή, σχεδόν ακατανόητη. Σιγά σιγά όμως, ακούγοντάς την ξανά και ξανά, άρχισε να παίρνει μορφή στο μυαλό μου μια ακαθόριστη εικόνα – μια εικόνα γεμάτη νόημα. Όταν έκλεινα τα μάτια και συγκεντρωνόμουν, ένιωθα τη μουσική να με κατακλύζει σαν μια σειρά από υδάτινους στρόβιλους. Εκεί που σχηματιζόταν ο πρώτος, από μέσα του ξεπηδούσε ο επόμενος. Και ο δεύτερος συνδεόταν μ' έναν τρίτο. Αυτοί οι στρόβιλοι, συνειδητοποιώ τώρα, είχαν μια εννοιολογική, αφηρημένη ποιότητα. Περισσότερο απ' οτιδήποτε άλλο, ήθελα να μιλήσω στη Σιμαμότο γι' αυτούς. Αλλά ήταν πέρα από τις δυνατότητες της συνηθισμένης γλώσσας. Χρειάζονταν λέξεις εντελώς διαφορετικές, δεν είχα όμως ιδέα τι λέξεις ήταν αυτές. Και, επιπλέον, δεν ήξερα αν άξιζε να βάλω σε λέξεις αυτό που ένιωθα. Δυστυχώς, δε θυμάμαι πια το όνομα του πιανίστα. Το μόνο που θυμάμαι είναι το γεμάτο χρώματα, ολοζώντανο εξώφυλλο και το βάρος του ίδιου του δίσκου. Ο δίσκος ήταν βαρύς και στιβαρός μ' έναν παράξενο τρόπο.

Η συλλογή του σπιτιού της περιλάμβανε και από έναν δίσκο του Νατ Κινγκ Κόουλ και του Μπινγκ Κρόσμπι. Τους ακούγαμε συχνά και τους δύο. Του Κρόσμπι είχε χριστουγεννιάτικα τραγούδια, που τα απολαμβάναμε ανεξαρτήτως εποχής. Είναι περίεργο πώς μπορούσαμε να χαιρόμαστε με κάτι τέτοιο ξανά και ξανά.

Μια μέρα του Δεκεμβρίου κοντά στα Χριστούγεννα η Σιμαμότο κι εγώ καθόμασταν στο σαλόνι του σπιτιού της. Στον

καναπέ, όπως πάντα, ακούγοντας δίσκους. Η μητέρα της έλειπε σε κάποια δουλειά κι ήμασταν μόνοι. Ήταν ένα συννεφιασμένο, σκοτεινό χειμωνιάτικο απόγευμα. Οι αχτίδες του ήλιου, διάστικτες από λεπτούς κόκκους σκόνης, ίσα που διαπερνούσαν τα πυκνά σύννεφα. Όλα έμοιαζαν θαμπά κι ακίνητα. Ήταν σχεδόν η ώρα του λυκόφωτος και το δωμάτιο ήταν σκοτεινό σαν τη νύχτα. Μια σόμπα κηροζίνης έλουζε τα πάντα σε μια θαμπή κόκκινη λάμψη. Ο Νατ Κινγκ Κόουλ τραγουδούσε το «Pretend». Φυσικά, δεν είχαμε ιδέα τότε τι σήμαιναν οι αγγλικοί στίχοι. Για εμάς ήταν κάτι σαν ακατάληπτο μουρμουρητό. Αγαπούσα όμως το τραγούδι και το είχα ακούσει τόσες φορές, που μπορούσα να παπαγαλίσω τους πρώτους στίχους:

*Pretend you 're happy when you 're blue,
It isn't very hard to do.**

Το τραγούδι και το όμορφο χαμόγελο που στόλιζε πάντα το πρόσωπο της Σιμαμότο ήταν ένα και το αυτό για μένα. Οι στίχοι έμοιαζαν να εκφράζουν μια ορισμένη στάση ζωής, αν και εκείνα τα χρόνια μου φαινόταν δύσκολο να δω τη ζωή μ' αυτόν τον τρόπο.

Η Σιμαμότο φορούσε ένα μπλε πουλόβερ με στρογγυλή λαιμόκοψη. Είχε αρκετά μπλε πουλόβερ, πρέπει να αγαπούσε πολύ το συγκεκριμένο χρώμα. Ή μπορεί να φορούσε αυτά τα πουλόβερ επειδή πήγαιναν ωραία με το σκούρο μπλε παλτό που έβαζε πάντα στο σχολείο. Ο λευκός γιακάς της μπλουζας της ξεπερβόλλαε στον λαιμό της. Μια καρδ φούστα και λευκές βαμβακερές κάλτσες συμπλήρωναν την αμφίεσή της. Το απαλό, εφαρμοστό πουλόβερ της τόνιζε το αδιόρατο φούσκωμα του

* «Κάνε πως είσαι ευτυχισμένος όταν έχεις τις μαύρες σου / δεν είναι και τόσο δύσκολο». (Σ.τ.Μ.)

στήθους της. Καθόταν στον καναπέ με τα δυο της πόδια διπλωμένα κάτω απ' το σώμα της. Με τον αγκώνα ακουμπισμένο στην πλάτη του καναπέ, είχε το βλέμμα καρφωμένο σε κάποια μακρινή εικόνα της φαντασίας της ακούγοντας τη μουσική.

«Πιστεύεις πως είναι αλήθεια αυτό που λένε, ότι οι γονείς με μοναχοπαίδια δεν τα πάνε καλά μεταξύ τους;» ρώτησε.

Γυρόφερα στο μυαλό μου την ιδέα, αλλά δεν μπορούσα να κατανοήσω πώς συνδέονταν τα δύο.

«Πού το άκουσες αυτό;» ρώτησα.

«Κάποιος μου το 'πε. Πριν από πολύ καιρό. Οι γονείς που δεν τα πάνε καλά μεταξύ τους καταλήγουν να κάνουν μόνο ένα παιδί. Στεναχωρήθηκα πάρα πολύ όταν το άκουσα».

«Χμμ...» έκανα.

«Η μητέρα σου κι ο πατέρας σου τα πάνε καλά;»

Δεν μπορούσα ν' απαντήσω αμέσως. Δεν το είχα σκεφτεί ποτέ.

«Η μητέρα μου δεν είναι και πολύ γερός οργανισμός», είπα. «Δεν είμαι σίγουρος, αλλά μάλλον δε θα είχε τις αντοχές να κάνει κι άλλο παιδί μετά από μένα».

«Έχεις αναρωτηθεί ποτέ πώς θα ήταν αν είχες έναν αδερφό ή μια αδερφή;»

«Όχι».

«Γιατί όχι;»

Πήρα τη θήκη του δίσκου από το τραπέζι. Ήταν πολύ σκοτεινά για να διαβάσω τι έγραφε πάνω. Την άφησα ξανά κάτω κι έτριψα μια δυο φορές τα μάτια μου με τον καρπό μου. Κάποτε η μητέρα μου με είχε ρωτήσει το ίδιο πράγμα. Η απάντηση που είχα δώσει τότε δεν την έκανε να χαρεί ή να λυπηθεί. Απλώς την μπέρδεψε. Για μένα όμως ήταν μια απόλυτα τίμια, απόλυτα ειλικρινής απάντηση.

Οι εξηγήσεις μου μπερδεύονταν όλο και περισσότερο καθώς μιλούσα και η απάντησή μου τραβούσε σε μακρος χωρίς

να καταλήγει κάπου. Όμως αυτό που προσπαθούσα να εκφράσω ήταν το εξής: ο εαυτός μου που είναι τώρα εδώ μεγάλωσε χωρίς αδερφό ή αδερφή. Αν είχα αδερφό ή αδερφή, δε θα ήμουν αυτό που είμαι. Έτσι, είναι αφύσικο για τον εαυτό μου που βρίσκεται τώρα μπροστά σου να σκεφτεί πώς θα ήταν αν είχε αδερφό ή αδερφή... Με άλλα λόγια, πίστευα πως η ερώτηση της μητέρας μου ήταν άστοχη.

Την ίδια απάντηση έδωσα στη Σιμαμότο. Με κοίταζε σταθερά όση ώρα μιλούσα. Κάτι στην έκφρασή της αιχμαλώτιζε τους άλλους. Ήταν σαν να αφαιρούσε διακριτικά –βέβαια, αυτό ήταν κάτι που το σκέφτηκα πολύ αργότερα–, το ένα μετά το άλλο, τα αλλεπάλληλα στρώματα που κάλυπταν την καρδιά ενός ανθρώπου, μια διαδικασία πολύ αισθησιακή. Τα χείλη της κινούνταν ανεπαίσθητα με κάθε αλλαγή στην έκφρασή της και βαθιά μες στα μάτια της μπορούσα να διακρίνω τη λάμψη από ένα αχνό φως, σαν μικρό κεράκι που τρεμόσβηνε στο σκοτεινό, στενό δωμάτιο.

«Νομίζω πως καταλαβαίνω τι εννοείς», είπε με ώριμη, ήσυχη φωνή.

«Αλήθεια;»

«Μμ», απάντησε. «Υπάρχουν πράγματα στον κόσμο που γίνεται ν' αλλάξουν κι άλλα που δε γίνεται. Και ο χρόνος που περνάει είναι ένα πράγμα που δεν ξεγίνεται. Όταν έχεις φτάσει ως εδώ, δεν μπορείς να γυρίσεις πίσω. Δε συμφωνείς;»

Έγνεψα καταφατικά.

«Όταν περάσει κάποιος χρόνος, τα πράγματα στερεοποιούνται. Σαν το τσιμέντο στον κουβά. Και δεν μπορούμε πια να γυρίσουμε πίσω. Αυτό που θες να πεις είναι ότι το τσιμέντο με το οποίο φτιάχτηκες έχει πήξει, κι έτσι αυτός που είσαι τώρα δεν μπορεί να γίνει άλλος».

«Νομίζω πως αυτό εννοούσα», είπα αβέβαια.

Η Σιμαμότο έμεινε να κοιτάζει για λίγο τα χέρια της.

«Μερικές φορές, ξέρεις, κάνω διάφορες σκέψεις. Για όταν θα μεγαλώσω και θα παντρευτώ. Σκέφτομαι πώς θα είναι το σπίτι που θα ζω, τι θα κάνω. Και σκέφτομαι πόσα παιδιά θ' αποκτήσω».

«Ουάου!» έκανα.

«Δε σου 'χει περάσει ποτέ απ' το μυαλό;»

Κούνησα το κεφάλι αρνητικά. Πώς είναι δυνατό να περιμένεις από ένα δωδεκάχρονο αγόρι να σκεφτεί κάτι τέτοιο;

«Και πόσα παιδιά θέλεις να κάνεις;»

Το χέρι της, που μέχρι τότε ήταν ακουμπισμένο στην πλάτη του καναπέ, το έφερε τώρα πάνω στο γόνατό της. Κοίταζα αφηρημένα τα δάχτυλά της ν' ακολουθούν τα καρό σχέδια της φούστας της. Είχε κάτι παράξενο αυτό το θέαμα, λες κι από τις άκρες των δαχτύλων της ξεπηδούσαν αόρατες κλωστές και ύφαιναν μια ολοκαίνουργια αντίληψη του χρόνου. Έκλεισα τα μάτια μου και, μες στο σκοτάδι, στρόβιλοι άστραψαν μπροστά μου. Αμέτρητοι στρόβιλοι γεννιόνταν κι εξαφανίζονταν χωρίς κανέναν ήχο. Κάπου μακριά, πολύ μακριά, ο Νατ Κινγκ Κόουλ τραγουδούσε το «South of the Border». Το τραγούδι μιλούσε για το Μεξικό, αλλά τότε δεν είχα ιδέα. Οι λέξεις *south of the border* ηχούσαν αλλόκοτα σαγηνευτικές στ' αυτιά μου. Ήμουν αίσιος πως κάτι υπέροχο, μαγικό υπήρχε «νότια των συνόρων». Όταν άνοιξα τα μάτια μου, η Σιμαμότο έσερνε ακόμη τα δάχτυλα πάνω στη φούστα της. Κάπου βαθιά μες στο σώμα μου αισθάνθηκα έναν εξαίσια γλυκό πόνο.

«Είναι παράξενο», είπε, «αλλά όταν σκέφτομαι παιδιά, μπορώ να με φανταστώ μονάχα με ένα. Μπορώ με κάποιον τρόπο να δω τον εαυτό μου να αποκτά παιδιά. Είμαι μητέρα κι έχω παιδί. Δεν έχω πρόβλημα μ' αυτό. Αλλά δεν μπορώ να δω αυτό το παιδί με αδέρφια. Είναι μοναχοπαίδι».

Χωρίς αμφιβολία, ήταν ένα πρόωρα αναπτυγμένο κορίτσι. Είμαι σίγουρος πως την έλκυα ως εκπρόσωπος του άλλου φύλου, και ήταν αμοιβαίο. Αλλά δεν είχα ιδέα πώς να διαχειριστώ αυτά τα συναισθήματα. Ούτε η Σιμαμότο, υποπτεύομαι. Μονάχα μια φορά κρατηθήκαμε απ' το χέρι. Με οδηγούσε κάπου και με άρπαξε σαν να ήθελε να πει: *Αποδώ, βιάσου*. Τα χέρια μας έμειναν ενωμένα δέκα δευτερόλεπτα το πολύ, αλλά εμένα μου φάνηκε σαν να ήταν μισή ώρα. Όταν με άφησε, ένιωσα ξαφνικά χαμένος. Όλα έγιναν πολύ φυσικά, ο τρόπος που έπιασε το χέρι μου, αλλά ήξερα πως πέθαινε να το κάνει.

Η αίσθηση του χεριού της δε με άφησε ποτέ. Ήταν διαφορετικό απ' οποιοδήποτε άλλο χέρι είχα κρατήσει ποτέ, διαφορετικό απ' οποιοδήποτε άλλο άγγιγμα είχα νιώσει. Ήταν απλώς το μικρό, ξεστό χέρι ενός δωδεκάχρονου κοριτσιού, κι όμως αυτά τα πέντε δάχτυλα κι αυτή η παλάμη ήταν σαν μια βιτρίνα ξέχειλη απ' όλα όσα ήθελα να ξέρω – κι όλα όσα έπρεπε να ξέρω. Παίρνοντας το χέρι μου, μου έδειξε ποια ήταν αυτά τα πράγματα. Ότι στον πραγματικό κόσμο υπήρχε ένα μέρος σαν αυτό. Μέσα σ' εκείνα τα δέκα δευτερόλεπτα έγινα ένα μικρό πουλί που πετάριζε στον αέρα με τον άνεμο στα φτερά του. Αποκεί ψηλά στον ουρανό μπορούσα να δω ένα μακρινό μέρος. Ήταν τόσο μακριά, που δεν το διέκρινα καθαρά, όμως υπήρχε κάτι εκεί, και ήξερα πως κάποια μέρα θα ταξίδευα σ' εκείνο το μέρος. Αυτή η αποκάλυψη μου έκοψε την ανάσα κι έκανε το στήθος μου να τρέμει.

Γύρισα στο σπίτι, κάθισα στο γραφείο μου και κοίταξα ώρα πολλή τα δάχτυλα που είχε σφίξει η Σιμαμότο. Βρισκόμουν σε έκσταση επειδή είχε κρατήσει το χέρι μου. Το απαλό της άγγιγμα ζέσταινε για μέρες την καρδιά μου. Ταυτόχρονα με μέρδευε, μου προκαλούσε σύγχυση, ακόμα και θλίψη με κάποιον τρόπο. Πώς θα μπορούσα ποτέ να τα βγάλω πέρα μ' αυτή τη ζεστασιά;

Όταν τελειώσαμε το δημοτικό, η Σιμαμότο κι εγώ πήγαμε σε διαφορετικά γυμνάσια. Εγώ άφησα το σπίτι όπου έμενα μέχρι τότε και μετακόμισα σε μια άλλη περιοχή. Λέω άλλη περιοχή, αλλά απείχε μόνο δύο στάσεις με το τρένο αποκεί που είχα μεγαλώσει, και τους πρώτους τρεις μήνες μετά τη μετακόμισή μου πήγα να τη δω τρεις ή τέσσερις φορές. Κι αυτό ήταν όλο. Τελικά σταμάτησα να πηγαίνω. Ήμασταν και οι δύο σε μια ευαίσθητη ηλικία, το γεγονός και μόνο ότι πηγαίναμε σε διαφορετικά σχολεία και μέναμε δύο στάσεις με το τρένο μακριά ήταν αρκετό για να με κάνει να νιώσω πως οι κόσμοι μας ήταν πλέον τελείως διαφορετικοί. Είχαμε άλλους φίλους, άλλες στολές, άλλα βιβλία. Το σώμα μου, η φωνή μου, ο τρόπος που σκεφτόμουν ήταν έρμαια απότομων αλλαγών, και μια αναπάντεχη αμηχανία απειλούσε τον ιδιωτικό κόσμο που είχαμε δημιουργήσει. Η Σιμαμότο, βέβαια, δοκίμαζε ακόμα μεγαλύτερες σωματικές και ψυχολογικές αλλαγές. Κι όλα αυτά με έκαναν να νιώθω άβολα. Η μητέρα της άρχισε να με κοιτάζει παράξενα. *Γιατί αυτό το αγόρι έρχεται ακόμη εδώ; έμοιαζε να αναρρωτιέται. Δε μένει πια στη γειτονιά μας και πηγαίνει σ' άλλο σχολείο.* Μπορεί, βέβαια, να ήμουν απλώς υπερευαίσθητος.

Έτσι, η Σιμαμότο κι εγώ απομακρυνθήκαμε και κατέληξα να μην τη βλέπω πια. Και αυτό ήταν πιθανώς (πιθανώς είναι η μόνη λέξη που μου έρχεται να χρησιμοποιήσω εδώ, καθώς δε θεωρώ δική μου δουλειά να ερευνήσω την περιοχή της μνήμης που αποκαλούμε παρελθόν και να κρίνω τι είναι σωστό και τι όχι) λάθος. Θα έπρεπε να είχα μείνει κοντά της όσο περισσότερο μπορούσα. Την είχα ανάγκη, κι εκείνη είχε ανάγκη εμένα. Όμως ήμουν πολύ ανασφαλής και φοβόμουν να υπερβολικά μην πληγωθώ. Δεν την ξαναείδα ποτέ. Τουλάχιστον όχι πριν περάσουν πολλά χρόνια.

Ακόμα κι όταν σταματήσαμε να βλέπομαστε, τη σκεφτόμουν με πολύ μεγάλη τρυφερότητα. Η ανάμνησή της μου έδινε

κουράγιο, με παρηγορούσε μέσα στη σύγχυση και στον πόνο της εφηβείας. Για πολύ καιρό διατηρούσε μια ειδική θέση στην καρδιά μου. Φύλαγα αυτή την ειδική θέση μονάχα για εκείνη, σαν ταμπελάκι «Ρεξερβέ» σε κάποιο ήσυχο γωνιακό τραπέζι ενός εστιατορίου. Παρά το γεγονός ότι ήμουν σίγουρος πως δε θα την ξανάβλεπα ποτέ πια.

Όταν τη γνώρισα, ήμουν μόλις δώδεκα χρονών, χωρίς καμία πραγματική σεξουαλική έλξη ή επιθυμία. Αν και ομολογώ πως είχα ένα αόριστο ενδιαφέρον για το φούσκωμα του στήθους της και για ό,τι βρισκόταν κάτω απ' τη φούστα της. Αλλά δεν είχα ιδέα τι σήμαινε αυτό ή πού θα μπορούσε να οδηγήσει.

Με τα αυτιά τεντωμένα και τα μάτια κλειστά, φανταζόμουν την ύπαρξη κάποιου ιδιαίτερου τόπου. Ο τόπος αυτός που φανταζόμουν ήταν ακόμη ανολοκλήρωτος. Ομιχλώδης, δυσδιάκριτος, με ασαφές περίγραμμα. Κι όμως ήμουν σίγουρος πως κάτι απόλυτα ζωτικό με περίμενε εκεί. Και ήξερα πως η Σιμαμότο είχε τα μάτια στυλωμένα στον ίδιο τόπο.

Ήμασταν και οι δύο ατελή όντα ακόμη, μόλις αρχίζαμε να διαισθανόμαστε την παρουσία μιας απροσδόκητης πραγματικότητας που έμελλε να κατακτήσουμε και θα μας γέμιζε και θα μας ολοκληρώνε. Μονάχοι οι δυο μας, μπροστά σ' ένα αχνό φωτάκι που τρεμόσβηνε, με τα χέρια σφιχτοπλεγμένα για δέκα φευγαλέα δευτερόλεπτα του χρόνου.

Η ιαπωνική εκδοχή της *Καζαμπλάνκα*...
Ονειρική γραφή, με σκηνές που διαθέτουν ποιητική ακτινοβολία.
The Times

Μεγαλώνοντας σ' ένα προάστιο στη μεταπολεμική Ιαπωνία, ο Χατζίμε είχε την εντύπωση ότι όλοι, εκτός απ' αυτόν, είχαν αδέρφια. Η μοναδική του συντροφιά ήταν η Σιμαμότο, επίσης μοναχοπαίδι. Μαζί περνούσαν τα αργόσυρτα απογεύματα ακούγοντας τους δίσκους του πατέρα της. Όταν όμως η οικογένειά του μετακομίζει, τα δυο παιδιά χάνονται.

Τώρα ο Χατζίμε είναι στα τριάντα εφτά του. Ύστερα από μια δεκαετία περιπλανήσεων, έχει βρει την ευτυχία στο πρόσωπο της συζύγου του και των δύο θυγατέρων του, ενώ διατηρεί ένα επιτυχημένο τζαζ μπαρ. Τότε η Σιμαμότο ξαναεμφανίζεται στη ζωή του. Είναι όμορφη, παθιασμένη, ενώ την περιβάλλει ένα πέπλο μυστηρίου. Ο Χατζίμε βυθίζεται στο παρελθόν, θέτοντας σε κίνδυνο όλα όσα έχει καταφέρει στο παρόν.

Αυτό το βιβλίο πονάει... Μια εύγλωττη σπουδή στις ιλιγγιώδεις
και παράλογες δυνάμεις της αγάπης και της επιθυμίας.
The Independent on Sunday

Ένα σοφό και πανέμορφο βιβλίο γεμάτο κρυμμένες αλήθειες.
The New York Times

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΙΜΟΥΛΗΣ

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
p s i c h o g i o s . g r

ISBN: 978-618-01-5837-3

9 786180 158373

ΚΩΔ. ΜΗΧ. ΣΗΖ. 29372